

03-04.05.23

8-В, 8-Б (1гр.)

Укр.мова

Вч.: Харенко Ю.А.

ВІДОКРЕМЛЕНА ОБСТАВИНА (ПОГЛИБЛЕННЯ ЗНАНЬ)

Пригадайте!

Який другорядний член
речення називається
обставиною?

Пригадайте!

- Обставини – другорядні члени речення, які називають різні ознаки дії – місце, час, причину, мету, спосіб, ступінь.
- Обставини відповідають на питання: як? де? куди? звідки? коли? відколи? чому? з якою метою?

Наприклад:

- **Завтра** ще один деньок народиться.



СПОСТЕРЕЖЕННЯ

А. Прочитайте текст, правильно інтонуючи речення. Назвіть відокремлені обставини.

Уважаючи, що українське весілля складається лише зі сватання та вінчання, ви глибоко помиляєтеся. Українське весілля — культурний феномен, він зберіг усі цінності нації, яскраво розкриваючи дух нашого народу, дух тисячоліть. Весілля передає інформацію між поколіннями, забезпечуючи спадкоємність самобутності етносу. У весільній обрядовості — неоціненний досвід предків, який ми, зберігши та примноживши, покликані передати в майбутнє!

Б. Чим виражені відокремлені обставини в тексті?

ВІДОКРЕМЛЕНІ ОБСТАВИНИ

Відокремлені обставини, зазвичай, **пояснюють дієслово-присудок** і можуть стояти в різних позиціях стосовно нього.

Відокремлюються:

❖ поширені обставини, виражені дієприслівниковим зворотом, що стоїть у будь-якій позиції щодо пояснюваного слова (дієслова-присудка):

Учися чистоти і простоти і стоптуючи килим золотий, забудь про вежі темної гордині (М.Рильський).

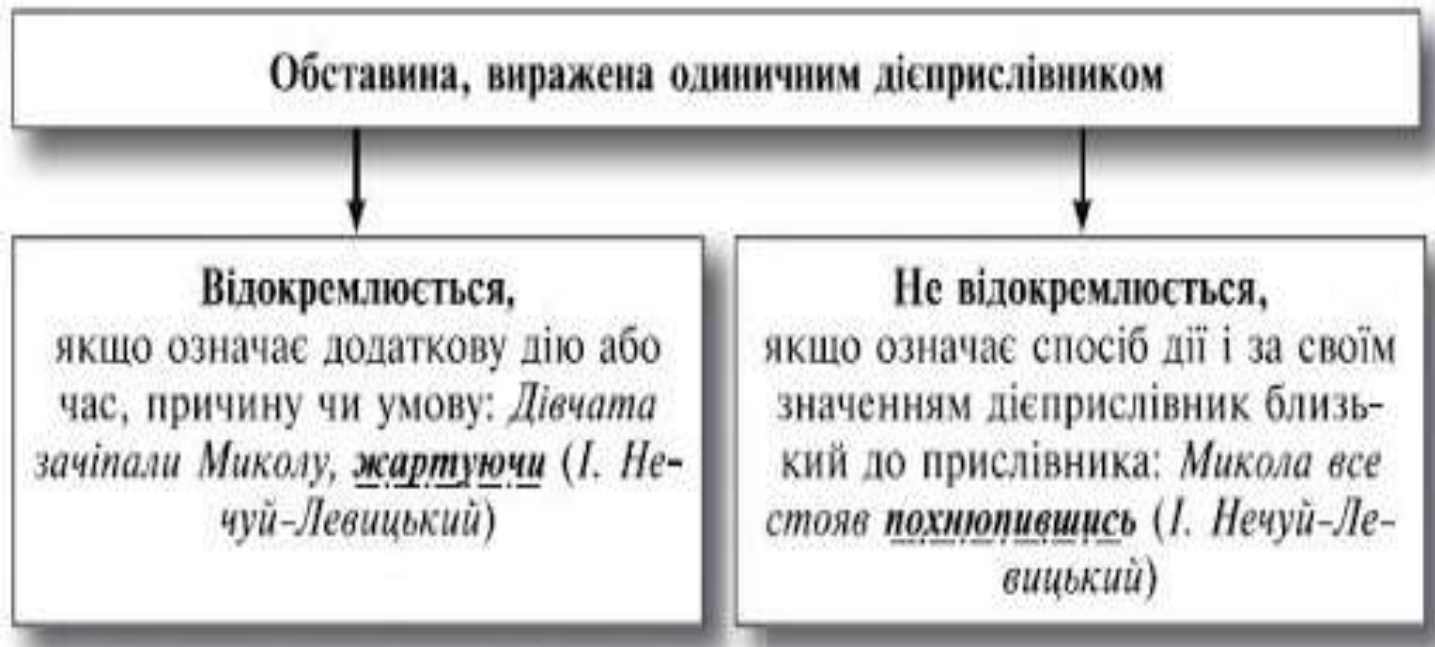
❖ непоширені обставини, виражені одиничними дієприслівниками, якщо вони вказують на додаткову дію або час, причину, умову тощо:

Усяка пташечка радіючи, співала (Л.Глібов)

поширені обставини, виражені іменниками зі словами незважаючи на, на випадок, залежно від, згідно з, відповідно до та ін.:

Незважаючи на пізній час і негоду, на вулицях міста купчились юрби молоді.

Відокремлення обставин, виражених одиничним дієприслівником



ЗАВДАННЯ. Опрацюйте таблицю. Запишіть речення, розставляючи за потреби розділові знаки.

1. Не змовляючись хлопці кинулися на голоси.
2. Женя сидів зіщулившись.
3. Співають ідучи дівчата.
4. Нічого сидіти склавши руки.

Відокремлюють обставини, виражені іменниками зі словами **незважаючи на...**, **починаючи з...**, **на випадок...**, **за наявності**.
За бажанням автора можуть відокремлюватися обставини зі словами **всупереч**, **наперекір**, **попри**, **на відміну від**, **у зв'язку з**, **внаслідок**, **завдяки**, **згідно з**, **відповідно до**, **подібно до**.

Завдання. Розставте пропущені розділові знаки.

1. У колодязі незважаючи на його глибину води не виявилось.
2. Починаючи з наступного понеділка я мінятиму книги в бібліотеці щотижня.
3. Змагання з волейболу на випадок дощу будуть перенесені до спортзалу.

Вправа

2. Перепишіть речення й розставте розділові знаки.



М. Приймаченко. Українське
весілля

1. Зібравшись у молодії напередодні весілля дівчата співають обрядових пісень. 2. Подружки виконують пісні виплітаючи весільні вінки. 3. Приступаючи до плетення вінка для молодії дружки хором випрошують благословення. 4. У наш час іноді дівчата беручи шлюб нехтують традиційний український вінок одягаючи на голову шматок прозорої тканини! 5. Багато весільних обрядів виконують співаючи. 6. Уплітаючи у вінок барвінок дівчата сподівалися на вічне кохання. 7. Виконуючи роль оберега вінок був ще й прикрасою (За О. Воропаєм).

Дослідження -трансформація

Прочитайте речення. Трансформуйте їх, утворивши відокремлену обставину.

ЗРАЗОК. Сергій радісно вигукнув, *коли побачив друзів.* –
Сергій, *побачивши друзів,* радісно вигукнув.

1. Батько *привів нас і взявся до роботи.*
2. Марійка *поговорила по телефону й* поклала трубку.
3. Вони зрозуміли один одного, *хоча не промовили жодного слова.*
4. Женя здивується, *коли дочитає повість до кінця.*
5. Я не братиму участі в дискусії, *якщо не знаю проблеми.*



КУЛЬТУРА СЛОВА

А. Запам'ятайте, як треба наголошувати слова.

Кропи́ва, осока́, верба́, гороши́на, фено́мен.

Б. Установіть відповідність між частинами прислів'їв. Запишіть їх у зошит.

1	Де волошки,	А	там здорова водиця.
2	Капуста гарна,	Б	там хліба трошки.
3	Де срібліє вербиця,	В	та звівся на сміх.
4	Був колись горіх,	Г	тому Бог здоров'я прибавляє.
5	Хто житній хліб вживає,	Д	та качан гнилий.

В. Запам'ятайте фразеологізми.

- Груші на вербі — безглузда вигадка; щось неможливе.
- Дісталось на горіхи — бути кимось покараним.

ЗАУВАЖТЕ!

Згадайте, що порівняльні звороти в реченні здебільшого виконують роль обставини: *Дівчина йде, як пава*. Їх треба відокремлювати комами.

- Перегляньте експрес-урок «*Ви добре виглядаєте*» — чи правильно так сказати?» і запишіть речення з порівняльними зворотами. Розставте в них розділові знаки.



Ви добре виглядаєте — чи правильно так сказати?



- <https://www.youtube.com/watch?v=SY1nMW9w4A8>

Домашня робота

§42-43. Вправа з будиночком на с.156



Перепишіть речення й виконайте завдання.

1. Зимовий вечір закуривши люльку розсипав зорі (*В. Симоненко*). 2. Грає море хвилю підіймаючи круту (*А. Малишко*). 3. Золоті бджілки гули метушилися в пелюстках ховаючись між ними в чашечках і з'являючись звідти ще золотішими (*За О. Гончаром*). 4. Пряме дерево й умирає стоячи (*Нар. тв.*). 5. Чорнобривці попри морози стоять сміються й чарують (*О. Гнаткевич*). 6. Довгасті примруживши вії мрійливі озера синіють (*Л. Тендюк*). 7. На шальках терезів історії всі ми рівні незалежно від віку й табеля про ранги (*Г. Гайовий*). 8. Летить напнувши срібні паруси за обрії моя чарівна яхта (*Д. Луценко*). 9. Краще вмерти біжачи ніж жити гниючи (*І. Багряний*). 10. Прокинувся ранок та не поздоровкавшись зі світлом ясного сонця закутався у сивий туман (*Панас Мирний*). 11. Здається слово криком закричить але воно мовчить зціпивши зуби (*Л. Воловець*). 12. Дерев хиталися й від страху наїживши голі віти ніби силувалися втекти (*В. Винниченко*). 13. Усеукраїнський радіодиктант укладено згідно з чинним правописом (*Л. Тарасова*).

А. Розставте розділові знаки.

Б. Підкресліть ті обставини, які ви відокремили (або не відокремили) за власним бажанням.